

dr hab. Jakub Jan Zięty, prof. UWM

(1961)

Wpł. 10.07.2026
me

Katedra Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego

Wydział Prawa i Administracji

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

4. Wniosek

2. Upprętnie proszę
o przebranie Pani Promotor
i Doktorantów

3. A/A

Przewodniczący
Rady Dyscypliny Nauki Prawne

Serwowaniec

prof. dr hab. Małgorzata Serwowaniec
10.07.2026

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Krzysztofa Świąteczaka

pt. „*Institucje i instrumenty prawne służące sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej*”
zawarte w ustawie o zarządzie sukcesyjnym”

W wykonaniu Uchwały Nr 5/RDNP/2026 Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 17 marca 2026 r. powołującej mnie na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora Panu mgr. Krzysztofa Świąteczaka, mam zaszczyt przedstawić recenzję rozprawy doktorskiej pt. „*Institucje i instrumenty prawne służące sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej zawarte w ustawie o zarządzie sukcesyjnym*”, napisanej pod kierunkiem i opieką naukową Pani dr hab. Anny Moszyńskiej, prof. UMK.

Celem recenzji jest zweryfikowanie czy rozprawa doktorska odpowiada kryteriom określonym w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Ocenie więc podlega to, czy przedłożona dysertacja stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego jak również to, czy Kandydat do stopnia naukowego wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Oceny dokonuje się na podstawie szczegółowej analizy przedstawionej do recenzji dysertacji w zakresie wyboru tematu rozprawy i doboru problemu naukowego, przyjętych celów, konstrukcji, zastosowanych metod badawczych, merytorycznej treści rozprawy, wykorzystania źródeł oraz innych formalnych aspektów prowadzenia badań i pisania prac badawczych.

Biorąc pod uwagę wskazane kryteria po zapoznaniu się z treścią dysertacji stwierdzam, że:

- a) rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie zagadnienia naukowego przez Doktoranta,
- b) Autor w recenzowanej rozprawie, wykazał się ogólną wiedzą teoretyczną w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk prawnych,

- c) przedstawioną rozprawą Kandydat do stopnia naukowego potwierdził posiadanie znaczących umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy badawczej.

Oznacza to w całości, że oceniana rozprawa doktorska odpowiada kryteriom określonym w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Mając powyższe na uwadze opowiadam się za dopuszczeniem Pana mgr. Krzysztofa Świątczaka - po spełnieniu przez Niego pozostałych przewidzianych ustawą warunków - do publicznej obrony rozprawy doktorskiej. W poniższym uzasadnieniu przedstawiam wskazane argumenty przemawiające za dopuszczeniem Doktoranta do publicznej obrony rozprawy doktorskiej, jak również uwagi i spostrzeżenia, które nasunęły mi się w czasie analizy treści pracy i opracowywania recenzji.

1. Wybór problemu badawczego i sformułowanie tematu dysertacji

W recenzowanej rozprawie doktorskiej podjęty został problem instytucji i instrumentów prawnych służących sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej zawartych w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (dalej: u.z.s.). Jest to zagadnienie o fundamentalnym znaczeniu zarówno dla teorii, jak i praktyki prawa gospodarczego. Jednoosobowa działalność gospodarcza stanowi zdecydowanie najpopularniejszą formę wykonywania działalności gospodarczej w Polsce, jak wynika z danych przytoczonych przez Autora, na dzień 4 kwietnia 2025 r. w rejestrze CEIDG aktywnych było 2,696 mln przedsiębiorców. Problem sukcesji takich podmiotów nabiera więc szczególnego znaczenia, zwłaszcza w kontekście starzenia się społeczeństwa i zbliżania się pokolenia założycieli firm lat 90 XX w. do wieku emerytalnego.

We wstępie dysertacji Autor trafnie diagnozuje lukę regulacyjną, wskazując, że mimo wejścia w życie u.z.s. w listopadzie 2018 r. i upływu siedmiu lat jej obowiązywania, dotychczasowe opracowania naukowe skupiały się wyłącznie na wybranych zagadnieniach tej ustawy. Niniejsza rozprawa doktorska ma stanowić, *zgodnie z deklaracją Autora*, pierwsze opracowanie poświęcone kompleksowej analizie u.z.s. po nowelizacji z 31 lipca 2019 r. Cel ten jest ambitny i uzasadniony, a zidentyfikowana przez Autora luka w piśmiennictwie rzeczywiście istnieje.

Autor formułuje trzy hipotezy badawcze, których trafność i konsekwentna weryfikacja stanowią o wartości naukowej pracy. Pierwsza z nich zakłada, że rozwiązania wynikające z u.z.s. umożliwiają sprawne zarządzanie przedsiębiorstwem osoby fizycznej w tzw. okresie

krytycznym (od śmierci przedsiębiorcy do zakończenia postępowania spadkowego), jednak nie umożliwiają przeprowadzenia w pełni sukcesji w dalszej perspektywie czasowej. Druga hipoteza dotyczy konieczności wprowadzenia szeregu zmian ustawowych usprawniających proces zarządzania przedsiębiorstwem w spadku. Trzecia zaś wskazuje, że zmiany wprowadzone nowelizacją z 31 lipca 2019 r., choć stanowią istotny krok naprzód, są niewystarczające do przeprowadzenia pełnego procesu sukcesji przedsiębiorstwa.

Sam tytuł dysertacji sformułowany jest precyzyjnie i adekwatnie do treści pracy. Zakres badawczy jest jasno określony: chodzi o instytucje i instrumenty prawne zawarte w u.z.s., służące sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej. Taki tytuł nie budzi wątpliwości co do przedmiotu i granic analizy. Docenić należy, że Autor świadomie i z wyraźnym uzasadnieniem wychodzi poza ścisłe ramy instytucji zarządu sukcesyjnego, obejmując analizą również zagadnienia: zarządu zachowawczego, decyzji związanych z przedsiębiorstwem, działalności regulowanej, zarządu sukcesyjnego w spółce cywilnej, tymczasowego przedstawiciela udziału zmarłego małżonka przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, a także sukcesji prawnopodatkowej.

Podsumowując, Autor recenzowanej rozprawy dokonał właściwego wyboru przedmiotu badań. Temat jest aktualny, zaś przygotowana przez Pana mgr. Krzysztofa Świątczaka dysertacja posiada walor nowości. Wybór problemu badawczego uważam za oryginalny i uzasadniony, a sformułowanie tematu za jasne i adekwatne do treści rozprawy.

2. Założenia rozprawy doktorskiej i użyte metody badawcze

W recenzowanej dysertacji zastosowano metody badawcze adekwatne do charakteru opracowania. Podstawową metodą jest metoda formalno-dogmatyczna, która najpełniej odpowiada potrzebom badania o charakterze normatywnym. Poddano jej analizie dorobek piśmiennictwa związanego z tematyką rozprawy, w szczególności liczne artykuły naukowe, a także monografie i komentarze. Rozważania odnoszą się nie tylko do przepisów u.z.s., ale także do powiązanych z nią ustaw: prawa o notariacie, ordynacji podatkowej, kodeksu cywilnego czy ustawy o CEIDG.

Szczególnie cennym i nowatorskim elementem warsztatu badawczego Autora jest przeprowadzenie badań empirycznych w dwóch odrębnych płaszczyznach. Po pierwsze, Autor objął analizą orzecznictwo sądowe: pozyskał łącznie ponad 1320 orzeczeń sądów powszechnych, w tym dotychczas niepublikowane orzeczenia pozyskane na podstawie złożonych wniosków o udostępnienie informacji publicznej. Jest to znaczący zasób

empiryczny, pozwalający na kompleksową weryfikację praktycznych aspektów stosowania u.z.s.

Po drugie, Autor przeprowadził trzy badania ankietowe skierowane do wszystkich kancelarii notarialnych w Polsce, obejmujące zagadnienia praktyki notarialnej związanej z instytucjami zarządu sukcesyjnego i tymczasowego przedstawiciela. Uzyskane odpowiedzi pozwoliły na ocenę skuteczności regulacji u.z.s. w praktyce notarialnej i weryfikację poglądów wyrażanych w doktrynie. Połączenie metody formalno-dogmatycznej z badaniami empirycznymi jest rozwiązaniem metodologicznie wartościowym i świadczy o dojrzałości warsztatu badawczego Doktoranta.

Dobór metod należy uznać za zasadny i wyczerpujący dla podjętej problematyki. Rozbudowane badania empiryczne stanowią wyraźny walor odróżniający niniejszą dysertację od dotychczasowych opracowań o charakterze wyłącznie dogmatycznym.

3. Konstrukcja pracy

Recenzowana rozprawa doktorska ma przejrzystą i logicznie uporządkowaną konstrukcję. Składa się z czternastu rozdziałów merytorycznych poprzedzonych wstępem oraz podsumowanych w zakończeniu. Układ pracy jest przemyślany i odpowiada założonym celom badawczym. Autor prowadzi wywód od zagadnień ogólnych i systemowych, poprzez analizę instytucji szczegółowych, aż do zagadnień przekraczających ścisły zakres u.z.s. Rozdział I poświęcony jest zagadnieniom wstępnym związanym z ustawą, w tym genezie i celom regulacji, jej nowelizacji oraz naturze prawnej zarządu sukcesyjnego. Rozdziały II i III koncentrują się na fundamentalnych instytucjach u.z.s., czyli odpowiednio na przedsiębiorstwie w spadku oraz właścicielach przedsiębiorstwa w spadku. Rozdział IV analizuje instytucję zachowawczego zarządu sukcesyjnego. Rozdziały V, VII i VIII poświęcone są ściśle osobie zarządcy sukcesyjnego: wymaganiom stawianym kandydatom (rozdział V), prawom, obowiązkom i odpowiedzialności (rozdział VII) oraz zakończeniu pełnienia funkcji (rozdział VIII). Rozdziały VI, IX i X dotyczą natomiast kluczowych zagadnień związanych z istnieniem zarządu sukcesyjnego, odpowiednio jego ustanowienia, wygaśnięcia i przedłużenia. Rozdziały XI–XII poświęcone są zagadnieniom wykraczającym poza rdzeń instytucji zarządu sukcesyjnego: decyzjom administracyjnym związanym z przedsiębiorstwem oraz aspektem podatkowym. Dwa ostatnie rozdziały (XIII i XIV) dotyczą instytucji odrębnych: zarządu sukcesyjnego w spółce cywilnej oraz tymczasowego przedstawiciela udziału zmarłego małżonka przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie.

Taka struktura pracy jest logiczna i spójna: kolejne rozdziały prowadzą czytelnika od zagadnień ogólnych i systemowych ku coraz bardziej szczegółowym aspektom instytucji, a włączenie zagadnień wykraczających poza instytucję zarządu sukcesyjnego *sensu stricto* jest właściwie umotywowane potrzebą całościowej oceny regulacji. Zakończenie pracy syntetyzuje wyniki badań, weryfikuje hipotezy, zawiera bogate postulaty *de lege ferenda* i wypada jako podsumowanie zarówno merytorycznie dojrzałe, jak i twórcze.

O warsztacie badawczym Doktoranta świadczy rozbudowany aparat bibliograficzny: obszerna bibliografia obejmująca literaturę monograficzną, artykuły oraz komentarze, bogaty wykaz orzecznictwa w *tym orzeczeń dotychczas niepublikowanych* oraz wykaz aktów prawnych. Zgromadzony materiał źródłowy należy ocenić jako kompletny i rzetelnie opracowany.

4. Ocena pracy pod względem formalnym

Recenzowana dysertacja została napisana poprawnie pod względem formalnym. Język, którym posługuje się Autor, jest precyzyjny, komunikatywny i utrzymany w tonie naukowym. Autor konsekwentnie formułuje tezy, prezentuje zagadnienia, stawia hipotezy i pytania badawcze, a następnie je weryfikuje, nie stroniąc od formułowania własnych stanowisk i proponowania rozwiązań w miejscach, gdzie doktryna i orzecznictwo pozostają rozbieżne.

Terminologia stosowana w pracy jest ogólnie spójna i konsekwentna. Autor prawidłowo posługuje się pojęciami kluczowymi dla omawianej materii (m.in. „zarząd sukcesyjny”, „przedsiębiorstwo w spadku”, „zarząd zachowawczy”, „tymczasowy przedstawiciel”, „czynności zwykłego zarządu”) i konsekwentnie odwołuje się do przyjętych definicji. Wywód ma wyraźną strukturę: wstęp wyznacza cele i metody, rozdziały merytoryczne prowadzą analizę dogmatyczną wzbogaconą o wyniki badań empirycznych, a zakończenie syntetyzuje wnioski i formułuje postulaty *de lege ferenda*.

Aparat przypisów i bibliografia spełniają standardy naukowe: przypisy są rozmieszczone na bieżąco, odsyłają do źródeł, a bibliografia jest obszerna i odpowiednio zróżnicowana. Układ graficzny pracy, tj.: spis treści, numeracja rozdziałów i podrozdziałów, jest czytelny i zgodny z akademickimi normami. Warsztat badawczy recenzowanej rozprawy jest na wysokim poziomie. Autor wykazał staranną kwerendę źródłową, umiejętność krytycznej analizy przepisów, doktryny i orzecznictwa oraz zdolność syntetyzowania wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*.

5. Ocena merytoryczna pracy

Recenzowana rozprawa doktorska zasługuje na wysoką ocenę merytoryczną. Jej wartość naukową wyznacza kilka elementów szczególnie godnych podkreślenia.

Po pierwsze, praca wypełnia rzeczywistą i istotną lukę. Dotychczasowe opracowania naukowe poświęcone u.z.s. koncentrowały się na wybranych zagadnieniach, głównie na funkcji zarządcy sukcesyjnego. Dysertacja Pana mgr. Krzysztofa Świątczaka stanowi, *jak Autor deklaruje*, pierwsze kompleksowe opracowanie poświęcone całościowej analizie u.z.s. po nowelizacji z 31 lipca 2019 r. Zakres analizy jest obszerny: obejmuje zarówno instytucje centralne (zarząd sukcesyjny, przedsiębiorstwo w spadku, zarząd zachowawczy), jak i zagadnienia peryferyjne (decyzje administracyjne, aspekty podatkowe, zarząd sukcesyjny w spółce cywilnej, instytucja tymczasowego przedstawiciela udziału małżonka), co pozwala na ocenę u.z.s. jako całościowego systemu prawnego.

Po drugie, wyniki przeprowadzonych przez Autora badań empirycznych, zarówno ankiet notarialnych, jak i analizy ponad 1000 orzeczeń sądowych, pozwalają na unikatowe zderzenie tekstu normatywnego z praktyką stosowania prawa. Takie podejście metodologiczne jest rzadkością w prawniczych rozprawach doktorskich i znacząco podnosi wartość opracowania. Wnioski wynikające z analizy orzecznictwa i odpowiedzi notariuszy stanowią samodzielny i cenny wkład naukowy.

Po trzecie, Autor wykazuje pogłębioną znajomość materii normatywnej, doktryny i orzecznictwa. Jego wywody są logiczne, rzetelnie uargumentowane i prowadzone z należytą starannością. Autor umiejętnie zestawia rozbieżne stanowiska doktryny, prezentuje własne oceny i wskazuje na mankamenty obowiązujących regulacji, formułując zarazem konkretne, merytorycznie uzasadnione postulaty *de lege ferenda*.

Po czwarte, szczególne walory naukowe ma zakończenie pracy, w którym Autor dokonuje syntetycznej i krytycznej oceny u.z.s. Weryfikacja trzech hipotez badawczych jest przekonująca: pierwsza hipoteza zostaje potwierdzona (u.z.s. zapewnia sprawne zarządzanie przedsiębiorstwem w tzw. okresie krytycznym, lecz nie umożliwia pełnej sukcesji w dalszej perspektywie), druga i trzecia hipoteza również znajdują potwierdzenie w zebranym materiale badawczym. Postulaty *de lege ferenda* dotyczące m.in. rozszerzenia kręgu uprawnionych do powołania zarządu sukcesyjnego, wydłużenia terminów notarialnych, konieczności wprowadzenia regulacji chroniących przed roszczeniami z tytułu zachowku czy wprowadzenia

regulacji umożliwiającej zmianę formy prawnej przedsiębiorstwa po zakończeniu zarządu sukcesyjnego, są dobrze uzasadnione i mogą stanowić istotny głos w dyskusji legislacyjnej.

6. Uwagi szczegółowe

Sformułowana w osnowie recenzji pozytywna ocena rozprawy doktorskiej nie oznacza, że nie można wnieść do niej uwag szczegółowych. Mają one przede wszystkim charakter porządkujący i dyskusyjny, a ich wskazanie ma na celu wzbogacenie pracy, nie zaś podważenie jej wartości merytorycznej.

Pewne uwagi można sformułować odnośnie do zakresu uwzględnionego materiału prawnoporównawczego. Praca koncentruje się wyłącznie na polskim porządku prawnym, co jest w pełni zrozumiałe zważywszy na jej cel i specyfikę u.z.s. Niemniej jednak krótkie porównanie z rozwiązaniami przyjętymi w prawie innych państw (np. z instytucją trustu anglosaskiego jako alternatywnym mechanizmem zapewnienia ciągłości przedsiębiorstwa po śmierci jego właściciela, do której Autor zresztą sam nawiązuje w zakończeniu) mogłoby wzbogacić wywód i uwydatnić oryginalność polskich rozwiązań. Kwestia ta ma jednak charakter postulatu na przyszłość, np. przy przygotowywaniu monografii, nie zaś zarzutu wobec obecnej wersji pracy.

Na marginesie można też wskazać, że w niektórych fragmentach pracy sformułowania są rozbudowane składniowo w stopniu utrudniającym odbiór. Zabieg polegający na skróceniu najdłuższych okresów zdaniowych poprawiłby czytelność wyводу. Jest to jednak drobna uwaga warsztatowa.

Podsumowując, wskazane uwagi szczegółowe mają charakter redakcyjno-porządkujący i nie podważają wartości naukowej pracy ani poprawności przeprowadzonych analiz.

7. Podsumowanie

W podsumowaniu uwag recenzyjnych stwierdzam, że przedłożona rozprawa jest opracowaniem złożonego, a równocześnie istotnego zagadnienia naukowego z zakresu prawa gospodarczego. Praca wyróżnia się na tle dotychczasowych opracowań poświęconych u.z.s. zarówno zakresem prowadzonych badań, jak i metodologią łączącą dogmatyczną analizę normatywną z obszernymi badaniami empirycznymi.

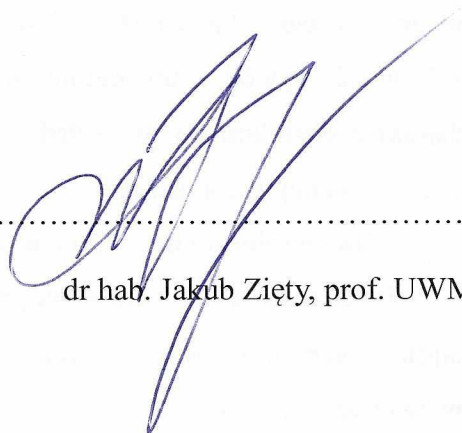
8. Konkluzja końcowa

Konkludując, rozprawa doktorska Pana mgr. Krzysztofa Świątczaka pt. *„Instytucje i instrumenty prawne służące sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej zawarte w ustawie*

o zarządzie sukcesyjnym” zasługuje na pozytywną ocenę. Stanowi ona wzbogacenie nauk prawa prywatnego i prawa gospodarczego o kompleksowe opracowanie regulacji u.z.s. po jej nowelizacji. Praca wypełnia istotną lukę w doktrynie i wnosi oryginalny wkład do nauki, łącząc rzetelną analizę dogmatyczną z obszernymi badaniami empirycznymi. Rozprawa odpowiada ustawowym wymogom stawianym pracom doktorskim. Doktorant wykazał się ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie nauk prawnych, oryginalnością podejścia badawczego oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia i prezentowania wyników pracy naukowej.

W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie Kandydata do niższego stopnia naukowego do dalszych czynności w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora.

Olsztyn, dnia 18 maja 2026 r.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and strokes, positioned above a horizontal dotted line.

dr hab. Jakub Zięty, prof. UWM